

KARTA KURSU

Nazwa	Sekty, kultury i nowe ruchy religijne		
Nazwa w j. ang.	Sects, Cults and New Religious Movements		
Kod		Punktacja ECTS*	2
Koordinator	dr hab. Piotr Stawiński, prof. UP	Zespół dydaktyczny	

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem kursu jest dostarczenie słuchaczom wiedzy na temat tych aspektów religii jako zjawiska kulturowego, które wiążą się z tytułowymi formami organizacyjnymi, ich pochodzeniem, charakterystyką i dynamiką. Zarówno w perspektywie globalnej (wielkie systemy religijne świata i napięcia polityczno-społeczne w efekcie ich konfrontacji), jak i w mniejszej skali (jednostka wobec kontrowersyjnych działań wspólnot odwołujących się do religii (np. tzw. sekt destrukcyjnych)). Wymaga to nawiązania do szerszego tła obejmującego zagadnienia socjologii religii, z odniesieniami do doktrynalnej, kultowej i organizacyjnej strony religii, oraz podstawowych zagadnień z zakresu psychologii religii. Istotną częścią poruszanych zagadnień są kwestie oceny prawnej dotyczącej zagadnień rejestracji i kontroli organizacji religijnych w aspekcie wolności i praw obywatelskich. Obok wiedzy, celem kursu jest także zainteresowanie słuchaczy omawianą problematyką i skłonienie ich do samodzielnego gromadzenia danych i krytycznego myślenia, wbrew stereotypom i uproszczonym ocenom.

Warunki wstępne

Wiedza	Zakłada się, że słuchacz posiada elementarną wiedzę z zakresu historii (dziejów cywilizacji). Zetknął się z podstawową problematyką socjologii religii i kulturoznawstwa.
Umiejętności	Posiada umiejętność czytania ze zrozumieniem tekstów naukowych z zakresu humanistyki i nauk społecznych, jak również radzi sobie z tekstami o charakterze religijnym, prezentującymi doktrynalne i kultowe założenia takich wspólnot.
Kursy	Nie ma

Efekty kształcenia

Wiedza	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
--------	-----------------------------	-------------------------------------

	W01 - Zna specjalistyczną terminologię z zakresu socjologii religii i pokrewnych dyscyplin.	K_W01
	W02 – Ma wiedzę z zakresu przedmiotu badań, metod i dorobku subdyscyplin socjologicznych oraz innych dziedzin wiedzy zainteresowanych religią (religioznawstwo, antropologia religii, politologia i in.).	K_W02; K_W09 K_W13
	W03 – Rozumie globalne problemy związane ze współistnieniem i konfrontacją różnych systemów religijnych.	K_W10; K_W11

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U01 – Umie wykorzystać osiągnięcia teoretyczne nauk społecznych do gromadzenia danych faktograficznych i ich analizy w zakresie związanym z kwestiami religijnymi na styku z obszarem patologii społecznych.	K_U01; K_U02; K_U06
	U02 – Potrafi wykazać związki pomiędzy religią jako zjawiskiem kulturowym a innymi sferami ludzkiej aktywności (polityką, gospodarką i in.).	K_U03
	U03 – Umie rozpoznać niepokojące symptomy związane z przynależnością do pewnego typu organizacji (totalitarnych, destrukcyjnych itp.). Potrafi im zapobiegać,	K_U03; K_U04

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K01 – Ma świadomość znaczenia i pogłębiania wiedzy oraz analizy kwestii związanych z religią dla rozumienia procesów społecznych (politycznych, gospodarczych, kulturowych).	K_K02; K_K03; K_K04
	K02 - Aktywnie uczestniczy w propagowaniu wiedzy i rozwijaniu potrzeby rozumienia mechanizmów życia społecznego w sferach związanych z religią.	K_K04; K_K05; K_K10
	K03 – Przeciwstawia się uproszczeniom w ocenach i sądach opartych na stereotypach odnośnie do różnicowania religijnego współczesnych społeczeństw, roli religii w kulturze i życiu jednostek. Dąży do wzmacniania postaw tolerancyjnych w kwestiach światopoglądowych.	K_K06; K_K07

Organizacja											
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach									
		A		K		L		S		P	
Liczba godzin				15							

Opis metod prowadzenia zajęć

Zajęcia mają postać aktywizującego wykładu, wzbogaconego materiałem audiowizualnym. Preferowany jest w określonym zakresie aktywny udział słuchaczy. Dzieje się to poprzez udział w dyskusji oraz wpływanie na zawartość treściową zajęć, w ramach zakreślonych programem tematycznym.

Formy sprawdzania efektów kształcenia

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej) dla osób z nadmierną	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01								x		x			
W02								x		x			
W03								x		x			
U01								x					
U02								x					
U03								x					
K01								x					
K02								x					
K03								x					

Kryteria oceny

Podstawowym kryterium oceny jest obecność na zajęciach w połączeniu z aktywnością słuchaczy. W przypadku absencji przekraczającej 20% uczestnik kursu zostaje zobowiązany do przygotowania eseju o objętości 12-15 str. na temat uzgodniony z prowadzącym zajęcia.

Uwagi	Słuchaczom podana zostanie dodatkowa literatura poszerzająca poszczególne zagadnienia omawiane na wykładzie (lektura własna).
-------	---

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Perspektywa globalna:

1. Zagadnienia wprowadzające i organizacyjne.
2. Obecna sytuacja religijna w skali światowej – tło historyczne, statystyka wyznań, dynamika przemian.
- 3-4. Typologia religii (kryterium geograficzno-cywilizacyjne, charakteru wierzeń: obrazu świata i człowieka, struktur organizacyjnych)
- Erich Fromm: religie humanistyczne i autorytarne.
- 5-7. Problemy etyczne w doktrynie wybranych systemów religijnych (judaizm, chrześcijaństwo, islam, hinduizm, buddyzm, konfucjanizm, taoizm).
8. Konflikty religijne, terroryzm.

Perspektywa partykularna:

9. Wybrane kwestie prawa wyznaniowego – przykłady rozwiązań legislacyjnych.
10. Kategoria „sekt destrukcyjnej” na gruncie prawnym i w naukach społecznych (problemy definicyjne).
11. Dokumenty prawne, analizy i raporty (trudności metodologiczne, kwestia wiarygodności źródeł).
- 12-13. Obraz przestępczości związanej z działalnością religijną – struktura i dynamika.
14. Wolność sumienia i wyznania, a przeciwdziałanie patologiom.
15. Zagadnienia podsumowujące.

Wykaz literatury podstawowej

- S. Cebula, Prawo polskie wobec problemu sekt, [w:] Człowiek wobec zagrożeń współczesnego świata. Zagrożenia rodziny, Nysa 2015, s. 40-49.
- P. Stawiński, Fenomen sekt w ujęciu historyczno-socjologicznym, [w:] Sekty. Uwarunkowania i niebezpieczeństwa w III RP, red. S. Pamuła i A. Margasiński, Częstochowa 2001
- P. Stawiński, Czy sekty zniewalają? Kontrowersje wokół nowych ruchów religijnych i kultów, [w:] Rodzinne i pozarodzinne środowiska wychowawcze (Szkice historyczno-pedagogiczne), pod. red. A. Siedlaczek-Szwed, I. Wagner, Częstochowa 2002, s.195-220
- P. Stawiński, Manipulacje (wobec) sekt, [w:] Manipulacja pedagogiczno-społeczne aspekty, cz. I: Interdyscyplinarne aspekty manipulacji, red. J. Aksman, Kraków 2010
- M. Szostak, Sekty destrukcyjne. Studium metodologiczno-kryminalistyczne, Zakamycze 2001
- M. Romańczuk-Grącka, Kryminologiczne aspekty sekt destrukcyjnych, Olsztyn 2008

Wykaz literatury uzupełniającej

- P. Morgan, C. Lawton (red.), Problemy etyczne w tradycjach sześciu religii, Warszawa 2007
- B. Bednarczyk, Z. Pasek, P. Stawiński (red.), Religia a współczesne stosunki międzynarodowe, Kraków 2010
- Z. Pasek, Charakterystyka Kościołów i związków wyznaniowych zarejestrowanych w Polsce w latach 1988-95, „Nomos. Kwartalnik religioznawczy”, 1995, nr 11
- Z. Pasek, Nietolerancja religijna jako skutek społecznych działań przeciw sektom, [w:] Sekty. Uwarunkowania i niebezpieczeństwa w III RP, red. S. Pamuła i A. Margasiński, Częstochowa 2001
- P. Stawiński, Współczesny mit miejski. Uwagi na temat kształtowania się i społecznego funkcjonowania stereotypu satanisty, „Przegląd Religioznawczy”, 1997, nr 4
- P. Stawiński, Społeczny odbiór satanizmu. Źródła i dynamika przekonań na przykładzie Stanów Zjednoczonych lat 80., „Państwo i Społeczeństwo”, 2008, nr 1, s.151-163
- S. Siek, Pranie mózgu, Warszawa 1993

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym (konsultacje)	10
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	20
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	15
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	
	Przygotowanie do egzaminu	
Ogółem bilans czasu pracy		60
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		2